

POMORSKA AKADEMIA PLANOWANIA PRZESTRZENI PUBLICZNEJ 2025

Swołowo (Gmina Redzikowo)

Tytuł projektu: „**Betula**”

Imiona i nazwiska studentów:

Bęzel Antoni, Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku, Grafika, II rok II magisterski

Deptuła Małgorzata, Politechnika Gdańska, I rok magisterski, Architektura w języku angielskim

Grzelak Aleksandra, Uniwersytet Gdański, II rok magisterski, Geografia Społeczno - Ekonomiczna

Pawlak Aleksandra, Politechnika Gdańska, I rok magisterski, Architektura

Pałanecka Jagoda, Gdański Uniwersytet Medyczny, III rok licencjacki, Zdrowie publiczne - zarządzanie w systemie zdrowia

Żurawik Konrad, Uniwersytet Gdański, II rok licencjacki, Gospodarka Przestrzenna

Imiona i nazwiska opiekunów:

Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku

dr Anita Wasik, mgr Joanna Czaplewska

Gdański Uniwersytet Medyczny

dr Piotr Popowski, mgr Małgorzata Wojnarowska

Politechnika Gdańska

dr inż. arch./ prof. PG Magdalena Podwojewska, dr inż. arch. Anna Rubczak

Uniwersytet Gdański

dr inż. arch. Joanna Poczobut, dr Grażyna Chaberek

Pomorskie Biuro Planowania
Regionalnego w Gdańsku

Institucja Samorządu
Województwa Pomorskiego

AKADEMIA
SZTUK
PIĘKNYCH
W GDAŃSKU

Uniwersytet
Gdański

POLITECHNIKA
GDAŃSKA

GDAŃSKI
UNIwersytet
MEDYCZNY

Uczelnia
Fahrenheita

Gmina
Redzikowo

1. Wprowadzenie

- Cele PAPPP

Pomorska Akademia Planowania Przestrzeni Publicznej (dalej *Akademia*) została powołana, aby wspierać lokalne samorządy w kształtowaniu przestrzeni publicznych odpowiadających na współczesne potrzeby i wyzwania. Ważnym elementem przedsięwzięcia jest integracja środowisk akademickich pomorskich szkół wyższych kształcących na takich kierunkach jak architektura, gospodarka przestrzenna, geografia, grafika i innych związanych z szeroko pojętą tematyką przestrzeni publicznej oraz wzmocnienie współpracy szkół wyższych z jednostkami samorządu terytorialnego.

W trakcie *Akademii* interdyscyplinarne zespoły studenckie pod okiem nauczycieli akademickich i we współpracy z wyłonioną w otwartym naborze Gminą, przygotowują projekty dotyczące konkretnej przestrzeni. Współpraca w mieszanych zespołach projektowych pozwala łączyć wiedzę z różnych dziedzin wynikających ze specyfiki kierunków kształcenia i przygotować projekty traktujące przestrzeń w sposób holistyczny.

Do celów *Akademii* należy również zwiększanie zainteresowania zagadnieniami dotyczącymi estetyki przestrzeni publicznych wśród społeczności lokalnych, w tym w szczególności związanych ze współdecydowaniem i współodpowiedzialnością oraz promowanie podejścia partycypacyjnego w procesach rozwoju gmin, między innymi w kształtowaniu przestrzeni publicznych.

- Znaczenie programu dla współpracy nauki i samorządu

Efektom współpracy w ramach *Akademii* dla Gminy są analizy oraz koncepcje projektowe, które mogą stanowić inspirację do wprowadzenia zmian w konkretnej lokalizacji.

Dla młodych osób, które po skończeniu studiów będą odpowiedzialne za kształtowanie przestrzeni jest to wyjątkowa okazja do poznania różnych kontekstów planistycznych i projektowych, do wymiany doświadczeń, nabycia umiejętności współpracy interdyscyplinarnej, a także odbycia praktyki projektowej wychodzącej poza ramy, w których kształcą się na co dzień.

Kontakt pomiędzy samorządem lokalnym a środowiskiem naukowym w ramach *Akademii* może być początkiem długofalowej współpracy wdrożeniowej, ukierunkowanej na konkretne zagadnienia.

- Najważniejsze informacje dotyczące edycji 2025

Obszar:	Swołowo (gm. Redzikowo)
Tematyka:	Projektowanie w przestrzeni cennej kulturowo <i>kontekst historyczny i krajobrazowy // ochrona konserwatorska // lokalne formy architektoniczne // tożsamość miejsca // koncepcja One Health // turystyka regeneratywna // ograniczenia i wyzwania rozwojowe // zróżnicowane potrzeby grup użytkowników</i>

Czas trwania:	czerwiec 2025 – marzec 2026
Organizator:	Województwo Pomorskie Pomorskie Biuro Planowania Regionalnego
Współorganizatorzy:	Związek Uczelni w Gdańsku im. Daniela Fahrenheita Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku Gdański Uniwersytet Medyczny Politechnika Gdańska Uniwersytet Gdański
Partnerzy:	Urząd Gminy Redzikowo Zagroda Inicjatyw Twórczych w Swołowie (Oddział Centrum Kultury i Biblioteki Publicznej Gminy Redzikowo) Muzeum Kultury Ludowej Pomorza w Swołowie (Oddział Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku) Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków Delegatura w Słupsku Mieszkańcy Swołowa

- Charakterystyka Swołowa jako przestrzeni projektowej

Swołowo to jedna z najlepiej zachowanych wsi owalnicowych w Polsce, której układ przestrzenny pozostał niezmienny od czasów średniowiecza. W miejscowości znajduje się kilkadziesiąt budynków szkieletowych pochodzących z XIX i początku XX wieku. Z uwagi na swoją wyróżniającą się architekturę oraz walory krajobrazowe Swołowo i okoliczne miejscowości zostały wyznaczone jako tzw. krajobraz priorytetowy w Audycie Krajobrazowym Województwa Pomorskiego. Ponadprzeciętny potencjał jest jednocześnie istotnym wyzwaniem dla osób i instytucji podejmujących decyzje związane z kształtowaniem tej przestrzeni i innymi działaniami mającymi wpływ na jej funkcjonowanie. Zadania projektowe postawione przed uczestnikami *Akademii* dotyczyły m.in. następujących zagadnień i dylematów:

- jak chronić i promować dziedzictwo, odpowiadając jednocześnie na bieżące potrzeby, a także na wyzwania przyszłości,
- jak przeciwdziałać rozlewaniu się zabudowy i powstrzymać presję inwestycyjną, której konsekwencją może być wprowadzanie zagospodarowania wpływającego negatywnie na krajobraz,
- jak zahamować odpływ stałych mieszkańców i zapewnić im odpowiednią jakość życia, tak aby kolejne pokolenia chciały wiązać swoją przyszłość z tym miejscem,
- jakie rozwiązania mogą mieć wpływ na generowanie wpływów niezbędnych na pokrycie wysokich kosztów związanych z utrzymaniem oraz remontami obiektów i przestrzeni objętych ochroną konserwatorską.

- Informacje o przebiegu Akademii (warsztaty, wizje lokalne, praca międzyuczelniana)

Przebieg prac

12.06.2025	Inauguracja Akademii w Swołowie <ul style="list-style-type: none"> • <i>pierwsze spotkanie i poznanie specyfiki przestrzeni projektowej</i>
------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> • udział w Jubileuszu 30-lecia Krainy w Kratę
22-25.09.2025	Warsztaty w Swołowie <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznanie uwarunkowań projektowych • spotkania z interesariuszami przestrzeni • wykłady wprowadzające w zagadnienia właściwe dla poszczególnych uczelni • integracja międzyuczelniana i utworzenie interdyscyplinarnych zespołów projektowych • badania ankietowe wśród mieszkańców • pierwsze prace koncepcyjne zespołów
08.10-15.12.2025	Prace projektowe <ul style="list-style-type: none"> • praca w interdyscyplinarnych zespołach • 9 spotkań projektowo-konsultacyjnych, w tym dwa przeglądy • przygotowanie i przekazanie projektów
styczeń 2026	Prezentacja projektów w Gminie Redzikowo
marzec 2026	Podsumowanie i uroczyste zakończenie Akademii

2. Streszczenie

- **Krótkie podsumowanie głównych założeń projektu:**

Projekt zakłada utworzenie kompleksu, którego podstawowym celem jest zapewnienie mieszkańcom Swołowa oraz okolicznych miejscowości dostępu do usług opieki zdrowotnej. Funkcja ta stanowi fundament całego założenia, będąc równocześnie odpowiedzią na lokalne potrzeby społeczności.

Integralną częścią inwestycji jest również strefa rekreacyjno-wellness o charakterze ponadlokalnym, przeznaczona zarówno dla turystów, jak i mieszkańców. W jej skład wchodzi centrum SPA oferujące zabiegi bazujące na naturalnych składnikach, aromaterapię, strefę saun oraz część wodną obejmującą basen i jacuzzi. Program funkcjonalny rozbudowano także o odrębny budynek, w którym zlokalizowano salę do ćwiczeń z bawialnią dla dzieci, przestrzeń do medytacji oraz punkt sprzedaży kosmetyków wytwarzanych z roślin pozyskiwanych bezpośrednio z terenu inwestycji.

Całe założenie projektowe opiera się na świadomym wykorzystaniu lokalnych zasobów, podkreślaniu naturalnego charakteru miejsca oraz promowaniu rozwiązań opartych na rodzimych materiałach. Priorytetem jest wspieranie lokalnej społeczności, zarówno poprzez tworzenie miejsc pracy, jak i podnoszenie komfortu życia mieszkańców. Jednocześnie kompleks ma stanowić atrakcyjną ofertę dla odwiedzających, zachęcając do dłuższego pobytu w Swołowie i tym samym wzmacniając lokalną gospodarkę.

Jednym z kluczowych założeń projektu jest zapewnienie pełnej dostępności przestrzeni dla osób z trudnościami w poruszaniu się. W tym celu przewidziano zastosowanie odpowiednich nawierzchni, systemowych wycieraczek wejściowych, eliminację progów, dostosowanie poziomów tarasów do ukształtowania terenu oraz zachowanie właściwych szerokości ciągów pieszych i zapewniając miejsca parkingowe. Ośrodek zdrowia, stanowiący centralny element inwestycji, ma nie tylko spełniać podstawowe potrzeby zdrowotne użytkowników, lecz również funkcjonować w powiązaniu z ruchem turystycznym, umożliwiając obiektowi samowystarczalność ekonomiczną.

- Kluczowe wnioski i rekomendacje
- Skrótowe przedstawienie proponowanych przez zespoły studentów kierunków zmian w przestrzeni publicznej

3. Aspekty zdrowotne, społeczne i środowiskowe

- **Analiza potrzeb mieszkańców i użytkowników (na podstawie obserwacji, rozmów).**

Swołowo to urokliwa miejscowość na pograniczu Województw Pomorskiego i Zachodniopomorskiego, która swą sieliskością pozwala na spokojny, zdrowy, ale i wdzięczny i produktywny styl życia. Niestety, jak wiele innych obszarów wiejskich, zmaga się z wieloma problemami braku lub ograniczonego dostępu do najważniejszych, podstawowych usług. I tak spojrzeć należy na wiele potrzeb jej mieszkańców, z których wymienione, choć nie jedyne najważniejsze, pozostają:

- Potrzeby zdrowotne, rozumiane jako oferta ochrony zdrowia wszystkich mieszkańców Swołowa oraz najbliższych okolic - mieszkańcy polskich wsi w znakomitej większości to osoby w wieku poprodukcyjnym, starsze, a więc będące w większym stopniu narażone na problemy zdrowotne. Najbliższą i najczęściej wybieraną placówką zajmującą się ochroną życia ludzkiego jest Słupski Szpital, do którego dojeżdżać trzeba kilkanaście kilometrów. Jest to wtedy największa przeszkoda dla miejscowej ludności, na temat której odpowiedzieć chce projekt „Betula”, a o których obu kwestiach więcej opisane zostało w dalszych częściach raportu.
- Potrzeby zawodowe, a więc oferta pracy, jakkolwiek istniejąca a uboga, stanowi – ponownie – jedno z największych strapień mieszkańców wsi - konieczność dojazdu do zakładów pracy do najbliższych większych miast sprawia, że urokliwe miejscowości Krainy w Kratę nie zawsze mogą konkurować jakościowo z m. in. Słupskiem, Ustką czy Redzikowem. Nie mniej, Swołowo

ten posiada as w rękawie, iż znajdują się w nim Muzeum oraz Zagroda Inicjatyw Twórczych, oraz inne organizacje i przedsiębiorstwa oferujące stałe zatrudnienie swym i okolicznym mieszkańcom - jednakże problem stanowi ilość wakatów, która jest mocno ograniczona, zwłaszcza w tak specyficznych „skansenowych” uwarunkowaniach. Projekt „Betula” będzie więc miejscem zatrudnienia dla sporej liczby pracowników, co umożliwi znalezienie pracodawcy w wielu dziedzinach polskiej gospodarki.

- **Analiza ankiet jakości życia**

Analiza wyników ankiety wskazuje, że mieszkańcy gminy Redzikowo (miejscowości Swołowo) pozytywnie oceniają jakość życia w swojej miejscowości, choć istnieją obszary wymagające poprawy. Większość respondentów jest zadowolona z bezpieczeństwa, relacji społecznych oraz czystości środowiska, co świadczy o silnym poczuciu wspólnoty i trosce o lokalną przestrzeń. Pozytywnie oceniono także warunki życia materialnego oraz satysfakcję z pracy zawodowej. Z drugiej strony, wyniki ujawniły niskie zadowolenie z dostępu do usług medycznych i edukacyjnych, co wskazuje na potrzebę wzmocnienia lokalnej infrastruktury społecznej oraz poprawy dostępności podstawowych usług publicznych. Wysokie oceny terenów zielonych i rekreacyjnych potwierdzają, że mieszkańcy doceniają walory przyrodnicze i potencjał turystyczny Swołowa. Mieszkańcy prezentują wysoki poziom optymizmu i zadowolenia z życia, co stanowi podstawę do dalszego rozwoju społecznego i przestrzennego gminy. Uzyskane wyniki mogą stanowić cenne źródło informacji dla władz lokalnych, projektantów i urbanistów przy planowaniu działań na rzecz poprawy jakości życia oraz zrównoważonego rozwoju miejscowości.

- **Analiza dostępności do opieki zdrowotnej**

Dostępność do opieki zdrowotnej w Swołowie charakteryzuje się typowymi wyzwaniami dla niewielkich, rozproszonych miejscowości położonych poza głównymi ośrodkami gminnymi. W obrębie wsi nie funkcjonują własne placówki medyczne, co oznacza konieczność korzystania z usług w pobliskich większych miejscowościach. Przekłada się to na potrzebę organizowania transportu, co szczególnie utrudnia dostęp osobom starszym, niesamodzielnym oraz rodzinom z małymi dziećmi.

Podstawowa opieka zdrowotna jest dostępna głównie w formie gabinetów lekarza rodzinnego w miejscowościach oddalonych o kilka lub kilkanaście kilometrów. Dla części mieszkańców stanowi to barierę czasową i logistyczną, zwłaszcza w przypadku wizyt pilnych lub konieczności regularnego monitorowania stanu zdrowia. Dostęp do specjalistów jest jeszcze trudniejszy, ponieważ wymaga dojazdu do Słupska lub innych większych miast, a terminy wizyt są często odległe.

W nagłych przypadkach mieszkańcy muszą polegać na systemie ratownictwa medycznego, który z uwagi na lokalizację może charakteryzować się wydłużonym czasem dojazdu. Sytuację dodatkowo komplikuje ograniczona liczba aptek w okolicy, co zmusza mieszkańców do pokonywania większych odległości także w celu zakupu leków czy środków medycznych.

Ogólnie rzecz biorąc, dostęp do opieki zdrowotnej w Swołowie można uznać za ograniczony, wymagający usprawnień zarówno w zakresie infrastruktury, jak i organizacji usług medycznych.

4. Przedstawienie koncepcji wypracowanej przez zespół projektowy

4a. Charakterystyka obszaru opracowania

- **Lokalizacja, granice obszaru, krótka historia i znaczenie dla gminy.**

Ulokowanie całego założenia projektowego „Betula” przypaść musiało na jedną z działek wyznaczonych przez Organizatorów Pomorskiej Akademii Planowania Przestrzennego wraz z Gminą Redzikowo, co samo w sobie było jednocześnie pewnym uproszczeniem jako sprowadzało całość tworzenia w wygodne ramy, ale i jednocześnie ograniczeniem, narzucając formę i zmuszając do kompromisów. Wybór zespołu przypadł na obszar z numerem pierwszym – to jest, na działkę zaewidencjonowaną pod pozycją 73/4, leżącą na wschód od centrum wsi, nawsia, przy utwardzonej drodze idącej w linii prostej od Swołowa w kierunku Bruskowa Małego. Teren ten znajdujący się na obrzeżu głównych zabudowań miejscowości posiada pewną charakterystyczność, od razu odróżniającą go od reszty: mianowicie, działka ta nie jest klasycznym prostokątem, trapezem, zwykłą czteroboczną figurą, lecz przypomina bardziej dużą literę „L” okalając ze strony wschodniej działkę drugą, na której to znajduje się najbardziej wysunięte domostwo trzonu miejscowości. Taki niekonwencjonalny zakres obszaru roboczego zupełnie zmienia podejście do całości działań, założeń projektowania i stanowi wyzwanie dla każdego tradycyjnego podejścia i koncepcji. Tedy więc, pojawia się tutaj motywacja Gminy Redzikowo - działka ta znajduje się w jej stanie posiadania i – w pewnym żartobliwym oczywiście stopniu – jest jakoby solą, drzazgą, klinem – jej nietuzinkowy kształt odstrasza wielu potencjalnych inwestorów; nowatorski pomysł na jej zagospodarowanie byłby więc bardzo pożądany.

- **Uwarunkowania przestrzenne i funkcjonalne (układ i zapis urbanistyczny, komunikacja, użytkowanie terenu).**

Większość grup projektowej tegorocznej edycji Pomorskiej Akademii Planowania Przestrzennego podjęła zadania twórcze na działkach zlokalizowanych w tradycyjnym centrum wsi, a więc przy okolicach nawsia, w sąsiedztwie Muzeum Pomorza Środkowego - a więc na terenach naznaczonych wieloma ograniczeniami, trzymającymi w ryzach niepowstrzymywalną kreatywność czy ambicję swych twórców. „Betula” swym wyborem terenu obrzeżnego takich kajdan nosić nie musi - chociaż oczywiście, tylko do pewnego stopnia. Sołectwo Swołowo posiada bowiem ustalony Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego, który to bardzo szczegółowo opisuje normy, założenia, technikalnia, oczekiwania, przepisy i zagadnienia co do całości zabudowy. Wybrana działka projektowa znajduje się na obszarze wyłączonym ze ścisłej ochrony konserwatorskiej, co pozwala na m.in. mniej rygorystyczne usadowienie budynków czy użycie w części mniej tradycyjnych, ale bardziej uzasadnionych materiałów. W tym samym planie terenowi przypisano kategorię dla

zabudowy jednorodzinnej mieszkaniowej – co oczywiście podniesione zostało jako nieprzypadające na założenie ideowo – projektowe grupy, na co uzyskano pozytywny odzew możliwości zmiany litery prawnej.

Poboczne zlokalizowanie centrum „Betula” w stosunku do reszty miejscowości oddziałuje korzystnie na całość założenia ze względu na takie też aspekty jak: rzeczywistość komunikacyjno – dojazdowa – ulice w sercu, głównej części Swołowa ułożone są z bruku, kamienia, tak zwanych potocznie „kocich łbów”, tak jezdnie jak i chodniki co niewątpliwie jest dużym utrudnieniem w poruszaniu się: pojazdów zmuszonych do bardzo powolnej, skupionej jazdy, by nie uszkodzić maszyny, dostawy towaru, jak i nie wzbudzać hałasu, jak i pieszych, którzy to jeśli tylko mają problemy motoryczne, jakie trudności czy nawet niepełnosprawności, całkowicie ich to niemalże dyskwalifikuje w przechodzeniu. Lecz działka 73/4 znajduje się natomiast przy drodze prostej i wyasfaltowanej co eliminuje wszystkie wymienione przed chwilą zagadnienia: pozwala na cichy, wygodny i bezproblemowy dojazd dla pojazdów i nie stanowi wyzwania dla pieszych. Ponieważ założenie „Betula” generować mogłoby zauważalne potoki ruchu, wyprowadzenie tegoż z części tradycyjnej, mieszkalnej miejscowości byłoby zadaniem bardzo oczekiwanym. I tak samo, w przypadku niewspomnianego jeszcze, a bardzo ważnego, aspektu komunikacji publicznej warto nadmienić - linie, autobusy przyjeżdżające do Swołowa zatrzymują się na przystanku „Swołowo”, stojącym tuż obok skrzyżowania od strony wschodniej wsi - prowadzącego na północ w stronę Starkowa, na wschód zaś do Bruskowa Małego, a i w przyszłości - do „Betuli”. Od znaku przystanku do granicy działki odległość wynosi nieduże kilkaset metrów, kilka minut spaceru, co bardzo zauważalnie przełożyć by się mogło na potencjalnych odbiorców.

Niezabudowana, pusta, zarośnięta tylko w sposób częściowy krzewami, drzewami (w tym bardzo urokliwymi młodymi brzożami) posiada, patrząc pozytywnie, bardzo duży potencjał możliwości wykorzystania – negatywnie jednak szczerze dokumentując, posiada przeszkodę lekkiego zagłębienia z początku jej u granicy z jezdnią - co nie przekłada się naturalnie na duży problem, nie mniej uwzględnić trzeba.

- **Walory kulturowe i krajobrazowe (zabytki, tożsamość miejsca).**

Swołowo to unikalna miejscowość pod względem kulturowo – krajobrazowym dla całego regionu Pomorza Środkowego i Północnej Polski, będąc częścią - a właściwie to nawet i „stolicą” Krainy w Kratę, regionu wyszczególnionego m. in. W najnowszym Audycie Krajobrazowym dla Województwa Pomorskiego. Uznać można obszar ten jako niemalże punkt styczny dla wielu lokalnych obszarów i kultur – architektury, obyczajów, tradycji. Zabudowa szachulcowa to jeden z najważniejszych elementów tychże, tworzona przez mieszkającą tutaj do czasów drugiej wojny światowej Niemców, ale i także pozostałości kultur słowiańskich: Kaszubskich, czy dokładniej nawet mówiąc: Słowińskich - w znajdującym się w odległości około 30 kilometrów Słowińskim Parku Narodowym zlokalizowana jest Wieś Skansen Kluki, reprezentująca tę mniejszość Słowińską, o zabudowie bardzo podobnej do Swołowa, także z szachulcem, lecz jednak ze względu na względnie większe ubóstwo ówczesnych jej mieszkańców - rybaków - już nie w formie zagród czworobocznych, czy z dachówką ceramiczną a jedynie strzechą. Wracając jednak do naszej miejscowości, szczególnie zaznaczone przez wszelakie organizacje ochrony kultur i krajobrazu zostały: układ ruralistyczny wsi, to jest owalnica – bardzo rzadko spotykana na terenie naszego całego kraju, a na Pomorzu zachowana w stopniu tak widocznym, precyzyjnym, niezakłóconym niemalże nigdzie jak w Krainie w Kratę właśnie. Widoczne nawsie, dwie główne ciągi uliczne przy której to stoi dominująca część całości zabudowy Swołowa, to element tak istotny, że usankcjonowany ochroną przestrzenną konserwatora. Niezaburzenie układu tegoż jest więc zadaniem bardzo istotnym, co przekłada się na projekt „Betula” jako iż przesunięcie naszych zabudowań wyznaczono na jak możliwie najbliżej centrum wsi, tak aby nie rozproszyć, niewydłużyć jej całego zagospodarowania, a jedynie wypełnić puste, możliwe plomby. Innym elementem godnym zachowania, być może wprawdzie nie oczywistym, nie mniej niewątpliwie bardzo istotnym jest krajobraz całości obszaru – a w tym i panoramy widokowe uzyskane. Kraina w Kratę pozostaje obszarem w tym także unikatowym, że posiada bardzo widoczne rozgraniczenie na zabudowania – osady ludzkie – a pola i naturę. Mnoga ilość czynników spowodować mogła zabudowę obszarów pomiędzy wsiami się znajdującymi, likwidując te naturalne granice, sprawiając, że obszar zurbanizowany rozprasał się i rozciągał w coraz to większym i większym stopniu: tak to jednak – do czasów współczesnych, o czym w rozdziale poniżej - nie nastąpiło, co stanowi bardzo dużą wartość dodaną krajobrazu. Tak samo, niezwykle urokliwe i zachwycające są panoramy widokowe dla Swołowa, jadąc od strony wschodniej, a nader wszystko południowej - oto w niewielkim zgłębieniu znajduje się ciąg cały dachów o kolorze sycącej pomarańczy, grejfruta, dalej pięknych ścian białych przeciętych

kratą drewnianą, ciemną, kontrastową, gdzie nad tym wszystkim dominuje dzwonnica kościoła pod Wezwaniem Najświętszej Maryi Panny – sam budynek sakralny znajduje się w rejestrze zabytków, pochodząc pierwotnie z XIV wieku, przebudowywany kilkakrotnie, stoi do dziś, stanowiąc bezpośrednie serce całej miejscowości. Waleńkami kulturowo – architektonicznymi są oczywiście także wszystkie zabytkowe zabudowania mieszkalne i gospodarcze, stanowiące lwią część istniejącej tkanki Swołowa. Najczęściej zagrody datowane są na drugą połowę XIX wieku, znaleźć można i jednak obiekty z tuż przełomu wieków XVIII i XIX – (m. in. Budynek bramny w sąsiednim Możdżanowie). Podtrzymaniem kultury dawnej wsi zajmuje się głównie Muzeum Pomorza Środkowego - kultury obecnej – Zagroda Inicjatyw Twórczych, chociaż obie oczywiście nie jako jedyne centra działalności takowej.

- **Czynniki problemowe i potencjały rozwoju.**

Tak jak wszystko na naszym świecie, tak projekt „Betula” jak i cała miejscowość Swołowa, mierzyć musi się z pewnymi problemami, wyzwaniem. Z niewątpliwie trudności uznać można: liczne, choć dalej niesatysfakcjonujące połączenia komunikacyjne – autobusowe, bowiem w przypadku „Betuli” zauważalną część potencjalnej klienteli stanowią by mogli ludzie w wieku poprodukcyjnym, a więc bardziej zależni od zorganizowanego transportu, zaś w stosunku do całej miejscowości, stanowi to znane powszechnie hasło wykluczenia komunikacyjnego, zagadnienia palącego całą polską wieś, a trudnego do rozwiązania. Także i obecnie obowiązujący układ planistyczny – Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego dla wsi Swołowa, choć bardzo profesjonalny i przemyślany, stoi jednak czasem na przeszkodzie – dla projektu, jako nie najbardziej oczekiwaną propozycję zagospodarowania dla naszej działki, określonej bardziej dla budynków mieszkalnych, co jednak przypomnieć warto podobnie, poinformowane przez Gminę Redzikowo zostało, jako jak najbardziej możliwe do rozpatrzenia a zmiany; dla miejscowości zaś umożliwi stworzenie nowego, drugiego nawsia, co samo w sobie szczytne, swą skalą o wiele razy większą od obecnie istniejącego, może całość założenia ruralistycznego przytłoczyć. Zmianie podlegać będą także uwarunkowania demograficzne - ludność zarówno samej wsi Swołowo, obszarów okolicznych, ale i przeto całej Polski w najbliższych latach i dekadach kurczyć się będzie stopniowo, lecz zauważalnie, co w przypadku projektu „Betula” zmusi do poszukiwania klienteli na coraz to większym obszarze, w przypadku miejscowości - doprowadzić może w scenariuszu negatywnym do jej nawet częściowego wymarcia.

Dobry strateg powinien umieć przekuć wady na zalety – i tak samo, problemy z którymi mierzyć się trzeba dziś i jutro, można wykorzystać dla całości projektu – Komunikację projekt

„Betula” mógłby sam rozszerzyć, korzystając z faktu swych zdrowotnych aspektów, jako bus dowożący zainteresowanych; MPZP wspomniane zawiera w sobie bardzo dużo terenów dla zabudowy mieszkaniowej, a lokalni deweloperzy już dzisiaj prowadzą inwestycje, przyciągając do miejscowości nowych mieszkańców; Demografia polska, oprócz zmniejszenia liczby ludności, będzie także średnią wieku zwiększać, tworząc to coraz to liczniejszą grupę ludzi w wieku poprodukcyjnym, którzy w większym stopniu z usług oferowanych korzystają zamierzają. Wszystko to przekłada się na możliwe dobre wykorzystanie istniejących wyzwań a uwarunkowań.

4b. Diagnoza i analiza problemowa

- **Diagnoza aktualnego stanu przestrzeni publicznej (funkcje, infrastruktura, estetyka, dostępność).**

Obecną przestrzeń publiczną cechuje średnia jakość funkcjonalna, szczególnie dla mieszkańców Swołowa, którzy korzystają z niej w życiu codziennym. W najbliższym sąsiedztwie brakuje funkcji zdrowotnych, a mieszkańcy tej, jak i pobliskich wsi, aby skorzystać z usług lekarza, muszą udać się do oddalonych miejscowości, czego nie ułatwia brak dobrego skomunikowania.

W przestrzeni wsi występuje wiele barier architektonicznych, które pomimo remontu, który odbywał się w tym roku, nadal się nie poprawiły. Ciągi przejść dla pieszych wykonane są z niedostosowanych nawierzchni, a w niektórych miejscach przejście, np. z wózkiem, jest kompletnie niemożliwe.

Obecna infrastruktura wsi nie sprzyja społecznej integracji. Brakuje miejsc, w których mieszkańcy mogliby integrować się, czy uprawiać ćwiczenia. Przestrzeń publiczna nie zachęca również przyjezdnych, aby spędzali w niej czas wolny.

Brakuje także spójnego oznakowania, które ułatwiałyby poruszanie się po Swołowie i punktach muzealnych, których odnalezienie bywa trudne.

- **Identyfikacja kluczowych problemów i barier rozwojowych.**

Kluczowym problemem jest brak porozumienia między mieszkańcami, a władzami, szczególnie w sprawie miejsc, z których mogliby korzystać dla własnej przyjemności.

Trudną kwestią jest również kwestia ochrony konserwatorskiej, która momentami utrudnia stworzenie miejsca dostępnego dla każdej grupy społecznej, a także nie ułatwia mieszkańcom

korzystania z własnych domów, przez, chociażby, różne wymogi w kwestiach remontów. Równocześnie, niełatwym zadaniem jest, ogólne zagospodarowanie Swołowa tak, aby, będąc domem dla mieszkańców, nie skupiało się wyłącznie na turystach, których ilość rośnie. Dlatego właśnie balans musi być zachowany, aby mieszkańcy nie czuli się gośćmi.

- **Wnioski z analizy (co wymaga poprawy, co należy chronić).**

Nasz projekt ukazuje jak ważną kwestią jest poprawa dostępu do infrastruktury zdrowotnej dla mieszkańców Swołowa i okolicznych wsi. Istotne jest zachowanie równowagi między mieszkańcami i ich dobrem, ale także pamięć o Swołowie, jako miejscu historycznym, które ma pewne wymogi do spełnienia. Należy zadbać o jego dobro kulturowe, estetyczne i krajobrazowe, ponieważ jest swoistą wizytówką regionu i miejscem wartym odwiedzenia, a przy tym nie pomijać mieszkańców, którzy nadal tam mieszkają i prowadzą życie rodzinne.

4c. Założenia projektowe

- **Cele projektowe wynikające z diagnozy:**

Celem nadrzędnym projektu jest stworzenie kompleksu odpowiadającego na zdiagnozowane potrzeby mieszkańców Swołowa i okolic w zakresie dostępu do podstawowej opieki zdrowotnej, którego obecnie brakuje w najbliższym jak i dalszym sąsiedztwie. Założenie projektowe obejmuje ponadto utworzenie strefy relaksu i naturalnych zabiegów wellness, stanowiącej odpowiedź na rosnące oczekiwania turystów przybywających z większych miast w poszukiwaniu spokoju i regeneracji w warunkach wiejskich. Projekt „Betula” w atrakcyjny i spójny sposób integruje funkcję medyczną z ofertą spa, wykorzystując potencjał otoczenia oraz charakter miejscowości.

Dodatkowo w projekcie zastosowano rodzimą zieleń, która pełni zarówno funkcję estetyczną, jak i użytkową. Rośliny pochodzące z terenu inwestycji i okolicy będą wykorzystywane podczas zabiegów wellness oraz do produkcji kosmetyków dostępnych w obrębie kompleksu. Rozwiązanie to promuje lokalność, podkreśla walory polskiej roślinności oraz nawiązuje do tradycyjnych praktyk związanych z naturalną pielęgnacją i ziołolecznictwem.

- **Kierunki przekształceń przestrzeni publicznej (estetyka, funkcja, dostępność, integracja społeczna):**

Kierunki przekształceń przestrzeni publicznej zakładają podniesienie jakości estetycznej i funkcjonalnej terenu poprzez harmonijne wpisanie nowych obiektów w lokalny krajobraz oraz wykorzystanie rodzimych gatunków roślin, które wzmacniają naturalny charakter miejsca. Projekt przewiduje stworzenie spójnego układu przestrzennego sprzyjającego zarówno codziennemu użytkowaniu przez mieszkańców, jak i wypoczynkowi turystów, dzięki wyodrębnieniu stref o zróżnicowanych funkcjach - zdrowotnej, rekreacyjnej i wellness.

Szczególny nacisk położono na zapewnienie pełnej dostępności, obejmującej eliminację barier architektonicznych, stosowanie bezprogowych przejść, odpowiednich nawierzchni oraz zachowanie odpowiednich szerokości ciągów pieszych. Rozwiązania te mają umożliwić swobodne korzystanie z terenu osobom o ograniczonej mobilności.

Przestrzeń publiczna została również zaprojektowana jako miejsce sprzyjające integracji społecznej. Zaplanowane funkcje - usługi zdrowotne, strefy relaksu, sale ćwiczeń i medytacji, a także punkt sprzedaży lokalnych kosmetyków, mają zachęcać mieszkańców i odwiedzających do wspólnego korzystania z oferty kompleksu. Zastosowanie lokalnych materiałów i zieleni wzmacnia tożsamość miejsca, promując tradycyjność oraz budując więź użytkowników z otoczeniem.

Dodatkowo projekt obejmuje szeroki zakres rozwiązań proekologicznych i innowacyjnych, które podnoszą standard funkcjonalny oraz środowiskowy całego założenia. W przestrzeni publicznej przewidziano montaż ławek wyposażonych w systemy zbierania i magazynowania deszczówki, co pozwala na jej późniejsze wykorzystanie do podlewania zieleni oraz ogranicza zużycie wody wodociągowej. Elewacje budynków zostały zaprojektowane w sposób zróżnicowany, tak aby każda z nich pełniła funkcję dostosowaną do orientacji względem stron świata. Istotnym elementem są także dachówki fotowoltaiczne, które umożliwiają pozyskiwanie energii ze słońca bez ingerencji w lokalny krajobraz i tradycyjną formę zabudowy. Zastosowane technologie podkreślają dążenie projektu do samowystarczalności energetycznej, minimalizacji wpływu na środowisko oraz tworzenia zabudowy atrakcyjnej wizualnie, nowoczesnej, a zarazem respektującej kontekst miejsca.

- **Wytyczne projektowe i planistyczne.**

Wytyczne projektowe i planistyczne dla założenia „Betula” opierają się na stworzeniu spójnego, funkcjonalnego i w pełni dostępnego kompleksu, który harmonijnie wpisuje się w lokalny kontekst kulturowy i krajobrazowy Swołowa. Szczególny nacisk położono na

zachowanie charakterystycznej dla regionu zabudowy szachulcowej, która stanowi ważny element dziedzictwa kulturowego wsi. Projekt, pozostając przy tej tradycyjnej formie elewacji, wprowadza jednocześnie subtelne unowocześnienie w postaci delikatnych przeszkleń, nadających obiektom lekkości i poprawiających ich powiązanie z otoczeniem.

Planowane obiekty powinny być sytuowane z poszanowaniem istniejących linii zabudowy oraz powiązań widokowych, zapewniając czytelny układ przestrzenny i płynne przejścia pomiędzy strefami funkcjonalnymi: zdrowotną, wellness oraz rekreacyjną. W kompozycjach zieleni zaleca się wykorzystywanie rodzimych gatunków roślin, które wzmacniają lokalny charakter terenu, a jednocześnie znajdują zastosowanie w zabiegach spa oraz produkcji kosmetyków wytwarzanych na miejscu.

Wytyczne obejmują także pełną eliminację barier architektonicznych, dzięki czemu przestrzeń staje się dostępna dla wszystkich użytkowników. Obejmuje to m.in. bezprogowe wejścia, nawierzchnie antypoślizgowe, odpowiednio szerokie ciągi piesze, zapewnienie miejsc parkingowych oraz dostosowanie poziomów tarasów. System komunikacji pieszej i kołowej powinien pozostać czytelny, bezpieczny i funkcjonalny, zapewniając sprawną obsługę całego kompleksu.

W zakresie zrównoważonego rozwoju przewidziano zastosowanie ekologicznych technologii, w tym dachówek fotowoltaicznych, elewacji reagujących na orientację względem stron świata oraz elementów małej architektury wspierających retencję wody, takich jak ławki zbierające i magazynujące deszczówkę. Całość tworzy przestrzeń nowoczesną, samowystarczającą energetycznie i przyjazną środowisku, przy jednoczesnym zachowaniu lokalnej tożsamości oraz tradycyjnego, szachulcowego charakteru zabudowy.

- **Inspiracje i odniesienia do dobrych praktyk (inne miasta, wcześniejsze edycje PAPPP):**

Jedną z głównych inspiracji projektowych była Zagroda Śledziowa, stanowiąca przykład harmonijnego połączenia lokalnej tradycji, naturalnych materiałów oraz nowoczesnych rozwiązań funkcjonalnych. Projekt czerpie również z dobrych praktyk stosowanych w poprzednich edycjach PAPPP, w których podkreślano znaczenie wykorzystania dziedzictwa kulturowego, rodzimych form architektury oraz zrównoważonych technologii. Odniesienia do podobnych realizacji w innych miejscowościach wiejskich wskazują, że integracja usług

zdrowotnych, rekreacyjnych oraz lokalnych zasobów przyczynia się do wzmacniania tożsamości regionu i tworzenia atrakcyjnych, wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych.

4d. Przeprowadzone analizy i opracowania:

- **Analiza Komunikacyjna**

Analiza komunikacyjna dla obszaru Wsi Swołowo i okolicy skupia się przede wszystkim na aspektach połączenia miejscowości ze światem zewnętrznym, to jest najbliższym otoczeniem i dalej, w mniejszym zaś stopniu wglębiając się w układ komunikacyjny samej miejscowości, ze względu na fakt jej stosunkowo niewielkich rozmiarów. W samej osadzie znajduje się jedynie kilka dróg oraz dwa plus jeden przystanki autobusowe. Tak specyficzny podział tych dróg wynika z faktu zlokalizowania trzeciego przystanku, zewidencjonowanego jako przystanek „Swołowo Skrzyżowanie”, niemalże kilometr od głównych zabudowań wsi, przy zejściu tras Krzemienica – Bruszkowo Małe oraz Swołowo - Starkowo. Przystanek ten nie mniej jest istotnym połączeniem miejscowości, ponieważ jako jedyny obsługiwany jest przez wszystkie połączenia autobusowe skierowane do Swołowa właśnie - PKS Słupsk, realizujący zadanie dostępności komunikacyjnej, prowadzi przez miejscowość cztery linie: 208, 209, 219, 229, lecz tylko trzy ostatnie zajeżdżają do wszystkich przystanków w miejscowości. Ujednolicony harmonogram odjazdów i przyjazdów pozwala na zachowanie względnie systematycznego połączenia Swołowa z trzema najbliższymi miejscowościami, będącymi celem tudzież punktem przesiadkowym do dalszej podróży, licząc od najważniejszego, najlepiej skomunikowanego: ze Słupskiem, Ustką oraz Postominem. Co ciekawe, żadna z tras autobusowych nie prowadzi dalej do sąsiedniej Gaci – wszystkie możliwe kursy poruszają się od strony północnej. W analizie uwzględniono także szlaki rowerowe oraz linie kolejowe – te pierwsze stanowią część bardzo ważnych tras, takich jak Szlak Świętego Jakuba, Szlak Zwiniętych Torów, Pierścień Gryfitów oraz EuroVelo 10 i EuroVelo 14, i będąc malowniczymi, przyjemnymi drogami w porze wiosenno – letniej licznie wybierane są do podróży. Rozbudowana przez Gminę Redzikowo sieć wyasfaltowanych, oddzielonych ciągów rowerowych otacza Swołowo z każdej strony i choć nie trafia jeszcze współcześnie do samego serca wsi, i tak pozwala wygodnie dojechać, zwłaszcza od strony Słupska i Ustki. Linia Kolejowa łącząca Ustkę ze Słupskiem może zostać wykorzystana jako przesiadka, dojazd w przypadku chęci skrócenia trasy do Swołowa od strony Ustki, bądź jako atrakcja

sama w sobie – z kolei Stacja PKP w Słupsku, o ważnej kategorii dworca wojewódzkiego, gwarantuje wygodne połączenia z całą resztą kraju.

Naturalnie, dookoła Swołowa istnieje sieć nowych czy odnowionych dróg samochodowych. Od strony Południowej powstała właśnie droga ekspresowa S6, z bezpośrednimi zjazdami w Sycewicach i Słupsku - Zachodzie, co eliminuje trudności podróży do niezbędnego minimum.

- **Analiza Zdrowotna**

Zamysłem analizy zdrowotnej było wskazanie na dostępność leczniczo – rehabilitacyjno - relaksacyjną najbliższej okolicy, ze szczególnym naciskiem na obszar Gminy Redzikowo. Wyznaczono na niej obiekty o podobnej funkcji znajdujące się w sąsiednim otoczeniu, co pozwoliło na zbadanie istniejącego zapotrzebowania, możliwości, potencjału i zyskowności „Betuli” - co przekłada się na sensowność całego przedsięwzięcia. Najważniejszymi obiektami typowo zdrowotnymi są: Szpital Wojewódzki i Kliniki Specjalistyczne w Słupsku, Szpital oraz liczne Sanatoria w Ustce (miejscowość ta posiada prawny status uzdrowiska), także Szpital w Sławnie i Przychodnia Samorządowa w Kobylnicy. Ośrodki te realizują tradycyjne zadania publicznej służby zdrowia i nie stanowią bezpośredniej konkurencji dla projektu, a wręcz przeciwnie: duża ilość ludzi potrzebujących pomocy w nich się znajdująca stanowić może potencjalnych uczestników leczniczego założenia „Betuli”. W samej Gminie Redzikowo znajdują się m. in. obiekty takie jak Przychodnia POZ oraz Centrum Rehabilitacyjne, także jako część aparatu Narodowego Funduszu Zdrowia, oraz kompleks Spa „Dolina Charlotty” - gdzie ten ostatni określić można by było jako obiekt najbliższy profilowo – funkcjonalnie w stosunku do owego, nie mniej dementując ewentualne podejrzenia, nie winno się go szufladkować jako „zagrożenie” ponieważ wycelowany jest w inną skalę, inne usługi, także innego klienta, bez pełnienia funkcji typowo leczniczych, a o wiele bardziej rekreacyjnych. Warto też zaznaczyć, że wymienione jednostki w granicy Gminy Redzikowo zlokalizowane są od strony wschodniej i północnej, natomiast wieś Swołowo - od strony zachodniej, przez specyficzne ułożenie siatki dróg pozostawiając obszar całej Krainy w Kratę pozbawionym oferty zdrowotnej w ramach terenu omawianego. Pustka ta stanowi więc możliwe miejsce do wypełnienia, co projekt „Betula” ma za zamiar spełnić właśnie.

- **Idea Nawisia**

Osobną kwestią w realizacji projektu było stworzenie nowego założenia dla nawisia, środkowej części miejscowości, pełniącej rolę około parkowe, jako urokliwe jezioro, otoczone przez kilka ścieżek, ławek, wraz z placem zabaw i siłownią napowietrzną. Nowa idea nawisia nie ma za zamiar zlikwidować istniejącej tej roli właśnie, sprawdza się ona bowiem w sposób bardzo dobry, a jedynie ma za zadanie przestrzeń tą nieco ujednoczyć, dopracować, rozwinąć. Od strony zachodniej, a więc najbardziej zaniedbanej, w miejscu placu parkingowego, stojącego się taflą błota przy każdej ulewie, między kościołem a remizą OSP, powstać winny utwardzone trakty, pozwalające na bezproblemowe dojście wiernych do świątyni, oraz dojazd wozu strażackiego do budynku. Dalej ustawić należało by ławki oraz przerobić podłoże na podatne dla powstania klombu czy też łąki kwietnej - likwidując w sposób ten tą wielką pustą wyrwę. Funkcji parkingowej nie powinno się jednak likwidować wcale – przeniesiona zostać ona powinna na połacie południową, pomiędzy remizą a budynkiem mieszkalnym, wyprowadzając samochody z bardziej reprezentacyjnego placu północnego przed kościołem o kształcie trójkąta. Ta przestrzeń wykorzystywana będzie jako też miejsce rekreacji, organizacji wydarzeń - scena przymocowana do ściany Remizy pozwoli na realizację m. in. Ćwiczeń na wolnym powietrzu, ofercie rekreacyjnej, małych zabaw i potańcówek „w remizie” - często ze wsparciem pracowników „Betuli”. Dalej idąc na wschód, przy samym jeziorze dwie trasy północną i południową należało by odnowić, wymienić nawierzchnie, postawić nową małą infrastrukturę, lecz samych lokalizacji ciągów - raczej nie zmieniać. Na miejscu obecnego placu zabaw i pustej polany stworzyć by można nową, utwardzoną dla pociech bezpiecznie nawierzchnię, a nawet z zachowaniem istniejących obiektów bawialnych, gdyż są one nowe i w dobrym stanie zachowane; tak samo siłownię, można by wsunąć bliżej placu zabaw, by na jednym obszarze być one mogły zawarte. Powstałą przestrzeń między placem a jeziorem przeorganizować można li by, jako: ścieżki od wschodu i zachodu strefy rekreacyjnej odsunąć od granic działki, płotu, gdyż urbaniści zgodnie stwierdzają, że jest to założenie niepożądane. Skierować je lepiej należy w „środek” przestrzeni, powodując powstanie styku kilku ścieżek, pozwalającego na spacer w dowolnym kierunku. Powstają tedy dwie polany, o możliwych różnych funkcjach, na planie przyjętych jako: otwarta łąka do wypoczynku, leżakowania, oraz skryty bardziej za roślinnością wyższą plac, pozwalający na komfortowe prywatne spędzanie wolnego czasu przez grupę liczniejszą. Od styku ścieżek wspomnianego prowadzone jest zejście na mały pomost nad jezioro, albowiem każdy niemal zawsze lubi nogę w wodzie

pomoczyć, a nad spokojem wody się usadowić. Pozwoli pomostek ten także na dostęp do ujścia podziemnego cieku wodnego, zasilającego jezioro od strony północnej, jeśli tylko wystąpi ingerencja w niego potrzeba. Na całym założeniu projektowym nawsia zasadzić należałoby o wiele większą ilość zakrzewień, roślinności niskiej i średnio wysokie, oddzielając obszar naturalną, pół - publiczną granicą od reszty miejscowości, ustalając granice obszaru a spokoju i komfortu, z wykorzystaniem nader wszystko wielu łąk kwiatnych i klombów, zielników, stanowiących źródło dla niektórych usług „Betuli”, dla usług zapachowych, produktów ziołowych i nie tylko, a także jako miejsce pokarmu dla licznych owadów i zapylaczy, którym w dzisiejszych czasach winno pomagać bardziej niż kiedykolwiek, a dla których przewidziane zostały w bezpiecznych punktach miejsca zamieszania, takie jak „owadzie domki” czy pół - naturalne ule.

- **Analiza roślinności**

Ogród przedstawiony na planie jest bogatą i różnorodną przestrzenią, w której znajdują się rośliny ozdobne, użytkowe i takie, które dają schronienie i możliwość bytowania innym stworzeniom. Całość kompozycji tworzona była tak, aby zadbać nie tylko o estetykę i funkcjonalność, ale także o tradycję, przyrodę i naszych małych przyjaciół.

Ważnym akcentem kompozycji ogrodu są drzewa i krzewy.

Brzozy, które otaczają działkę, znaleźć można także w jej centrum, to od nich powstała nazwa projektu, dlatego są szczególnie ważne. Istotna jest również wierzba płacząca, którą na planie ogrodu znajdujemy w sąsiedztwie stawu. Jest to dla niej optymalna lokalizacja, ponieważ preferuje ona gleby stale wilgotne.

W lewym dolnym rogu działki znajduje się złotokap, który jest niesamowitym drzewem ozdobnym. Znajduje się on w tym miejscu, aby wyeksponować jego wyjątkowość, ale także, ze względów bezpieczeństwa, gdyż jest on rośliną trującą.

W przedniej części ogrodu zastosowano lilaki i kalinę, czyli wysoce ozdobne krzewy, które w czasie kwitnienia wzbogacą ogród nie tylko wizualnie, ale też zapachowo. Do krzewów kwitnących na działce zaliczamy także hortensję, która znajduje się w centrum działki, a zaraz obok niej róże.

Wyraźnie zaznaczonym elementem są wielokrotne nasadzenia czarnego bzu, który w ogrodach przydomowych w Swołowie znajdowały swoje miejsce obok domu, co i tutaj ma miejsce.

Na planie ogrodu mocno zaznaczone są byliny i rośliny wieloletnie, takie jak piwonie, lilie, malwy, astry, jeżówki, ostróżki, margaretki, floksy, irysy, dalie. Pozostałe kwiaty; aksamitki, lwie paszcze, bratki.

Ważnym elementem planu ogrodu jest umiejscowienie po bokach żywopłotu z grabu, który charakteryzuje się gęstością i trwałością. Zachowuje on ciekawy wygląd przez cały okres wegetacyjny, a nawet zimą, gdyż często jego liście nadal wtedy się utrzymują. Przy odpowiednim przycinaniu zachowuje swój kształt, a gałęzie wypuszczają liczne przyrosty. Na planie przodu działki znajdziemy również również żywopłot z bukszpanu, który obsadzony w sąsiedztwie kwiatów, wyznacza nam drogę wejścia na posesję.

Przestrzeń wertykalną ogrodu uzupełniają pergole, po których pną się róże i bluszcz. Pnącza te pełnią rolę ozdobną, ale również ochronną. Bluszcz stworzy ścianę osłaniającą przed wiatrem i podmuchami piasku z sąsiedniego pola. Dodatkowo pełni on funkcję całorocznego pokrycia zielenią i wprowadza efekt roślinności trwałej, również umiejscowiony na bokach budynków.

Istotnym elementem ogrodu, mieszczącego się za budynkami, jest ogród ziołowy i towarzysząca mu szklarnia, w której swoje miejsce znajdą zioła po zerwaniu. Układ ziołowego zakątka umożliwi przemieszczanie się między nasadzeniami i swobodne korzystanie z jego dobroci, tj.; mięty różnego rodzaju, lubczyku, szałwii, kopru, pietruszki, anyżu, kminku, tymianku, majeranku, nagietka.

W sąsiedztwie ogrodu ziołowego znajduje się staw, stanowiący funkcję dekoracyjną, jak i przyrodniczą. Zagospodarowany jest on przez rośliny pływające, rośliny dla średnio głębokiej wody oraz rośliny dla strefy bagiennej, które powodują, że staje się on oazą ogrodu.

W centralnej części terenu jest łąka kwietna, składająca się z rodzimych gatunków roślin i wspierających dzikie zapylacze. Jest to szczególnie ważny element ogrodu, gdyż wspiera on odtwarzanie siedlisk lokalnych gatunków, zamiast gatunków obcych.

W projekcie przewidziano także elementy małej architektury, pełniące funkcję użytkową i estetyczną, a są to poidelka dla ptaków i owadów oraz ławeczki, które magazynują wodę deszczową do podlewania roślin. Podnoszą one komfort użytkowania przestrzeni, dopełniają całości i tworzą jeszcze mocniejszą więź człowieka z otaczającą przyrodą.

Projekt ogrodu stanowi połączenie tradycji, estetyki i wspieraniu lokalnej bioróżnorodności. Zaplanowany został w oparciu o historię wyglądu ogrodów w Swołowie i poszanowania do tej tradycji. W projekcie wykorzystane zostały gatunki roślin występujące tam od wielu lat, które

tworzą lokalny krajobraz, ale także wspierają ekologiczny charakter założenia.

Ogród zaprojektowany został wielowarstwowo i wykorzystując różne formy roślin; bujne drzewa, kwitnące krzewy, zastosowanie pergoli, zróżnicowanie wysokości roślin.

Tradycję ziołolecznictwa podkreśla ogród ziołowy wraz z suszarnią. Mała architektura stworzona jest tak, aby człowiek chciał zatrzymać się, obserwować naturę i poczuć z nią jedność.

Całość projektu stawia na naturalność i krajobraz wiejski, a w efekcie powstał ogród żyjący rytmem natury, czerpiący z tradycji, dający przestrzeń do codziennego obcowania z pięknem.

4e. Opis projektu

- Opis koncepcji zagospodarowania terenu (schematy, rysunki, plansze)
- Uzasadnienie przyjętych rozwiązań.
- Przewidywane efekty przestrzenne, społeczne, środowiskowe i ekonomiczne
- Alternatywne warianty koncepcji (jeśli opracowano)
- Wizualizacje, przekroje, mapy tematyczne

5. Podsumowanie

Projekt „Betula” tworzy kompleks w Swołowie łączący ośrodek zdrowia z rozbudowaną strefą wellness i rekreacji. Inwestycja odpowiada na lokalne potrzeby mieszkańców, jednocześnie przyciągając turystów dzięki SPA, strefie saun, basenowi, sali ćwiczeń, przestrzeni medytacji oraz sprzedaży kosmetyków z lokalnych roślin. Założenie opiera się na tradycyjnej zabudowie, wykorzystaniu rodzimych materiałów i zieleni oraz pełnej dostępności dla osób o ograniczonej mobilności. Projekt uwzględnia ekologiczne rozwiązania, wspiera lokalną gospodarkę i podnosi jakość życia, harmonijnie wpisując się w krajobraz kulturowy Swołowa.

6. Załączniki

- Zestawienie 4 plansz projektowych (zmniejszenia na jednej stronie A3, orientacja pozioma)
- Mapy, szkice, fotografie terenowe
- Ankiety, notatki z warsztatów i spotkań z mieszkańcami
- Plansze koncepcyjne
- Bibliografia (akty prawne, opracowania PBPR, literatura naukowa)

Projekt Nawisia

Bibliografia

1. Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030
2. Strategia Rozwoju Powiatu Słupskiego
3. Ustawa o Państwowym Ratownictwie Medycznym oraz raporty MZ o czasach dojazdu ZRM
4. Ministerstwo Zdrowia – zalecenia i raporty dotyczące e-zdrowia, teleporad i mobilnych punktów medycznych
5. Narodowy Program Zdrowia 2021–2025
6. Mapy Potrzeb Zdrowotnych – Ministerstwo Zdrowia
7. GUS – Zdrowie i Ochrona Zdrowia (coroczne raporty)
8. Raport NIK dotyczący dostępności opieki zdrowotnej na terenach wiejskich
9. Zdrowie na wsi” – raporty Fundacji Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN
10. ANALIZA WYBRANYCH TURYSTYCZNYCH PRODUKTÓW MARKOWYCH FUNKCJONUJĄCYCH NA POMORZU
https://www.dbc.wroc.pl/Content/123339/Marczak_Analiza_wybranych_turystycznych.pdf
11. MARKA WIEJSKIEGO PRODUKTU TURYSTYCZNEGO
https://db.iseki-food.net/sites/default/files/digital_library_attachments/monografia_0.pdf#page=76
12. OCHRONA RUSTYKALNEJ WSI NA POMORZU, STUDIUM PRZYPADKU SWOŁOWA
<https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=597989>
13. WIEJSKI KRAJOBRAZ OSADNICZY I MOŻLIWOŚCI JEGO WYKORZYSTANIA W TURYSTYCE (NA WYBRANYCH PRZYKŁADACH)
<http://turystykakulturowa.org/ojs/index.php/tk/article/view/826>
14. PRZEKSZTAŁCENIE WSI W MUZEUM NA WOLNYM POWIETRZU JAKO SPOSÓB RATOWANIA JEJ UKŁADU PRZESTRZENNEGO I POPRAWY JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW
<https://mostwiedzy.pl/pl/publication/transformation-of-the-countryside-into-an-open-air-museum-as-a-way-to-rescure-its-spatial-layout-and,118908-1>
15. RAPORT Z ANALIZY POTENCJAŁU TURYSTYCZNO-KULTUROWEGO MIASTA SŁUPSK I POWIATU SŁUPSKIEGO
16. <http://www.turystykakulturowa.org/ojs/index.php/tk/article/view/710>
17. ROZDZIAŁ W KSIĄŻCE - SKANSENOWSKIE REPREZENTACJE KASZUBSKOŚCI: MIĘDZY TRADYCJĄ I NOWOCZESNOŚCIĄ A KICZEM DLA TURYSTÓW
<https://repozytorium.bg.ug.edu.pl/info/article/UOG129388d1f54942138c0979c04a4b2059/>
18. Rośliny trujące z terenu Pomorza w dziewiętnastowiecznych zbiorach pastora Georga Gotthilfa Homanna (1774–1851) z Budowa
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/38/Ro%C5%9Bliny_truj%C4%85ce_z_terenu_Pomorza_w_dziewi%C4%99tnastowiecznych_zbiorach_pastora_Georga_Gotthilfa_Homanna_%281774%E2%80%931851%29_z_Budowa.pdf

